

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

ارزیابی شاخص‌های ذهنی کیفیت محیط (رضایتمندی) در بافت‌های فرسوده
(مطالعه موردی: محله آبکوه مشهد)

نگارنده:

مصطفی نوروزی

استاد راهنما:

دکتر ابوالفضل مشکینی

استاد مشاور:

دکتر مهدی پورطاهری

بهمن ۱۳۹۱

باسمه تعالی

تأییدیه اعضای هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای مصطفی نوروزی تحت عنوان: «ارزیابی شاخص های ذهنی کیفیت محیط (رضایت مندی) در بافت های فرسوده شهری (مطالعه موردی: محله آبکوه، مشهد)» را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد تأیید می کنند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر ابوالفضل مسکینر	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر صدر پور طاهر	استادیار	
۳- استاد ناظر (داخلی)	دکتر سید علیر علور	استادیار	
۴- استاد ناظر (خارجی)	دکتر اکبر پرهیزگار	دانشیار	
۵- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر سید علیر علور	استادیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۲ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب..... دانشجوی رشته..... ورودی سال تحصیلی..... و رودی.....
مقطع..... دانشکده..... متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:
تاریخ: ۱۴/۱۱/۹۱

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته **جغرافیا و برنامه ریزی شهری** است که در سال **۱۳۹۱** در دانشکده **علوم انسانی** دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر **ابوالفضل مسکنی**، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر **محمد علی طوی** و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر **...** از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب **مصطفی نوروزی** دانشجوی رشته **جغرافیا و برنامه ریزی شهری** مقطع **کارشناسی ارشد** تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: **مصطفی نوروزی**

تاریخ و امضا: **۱۴/۱/۹۱**

تقدیم به:

قلب سرشار از مهر مادرم

و دستان گرم پدرم

آنان که تلاش و کوشش را با همتی بی دریغ بر گستره‌ای از عشق و ایمان ره توشه‌ام
ساختند تا به من بیاموزند شایسته زیستن را

تشکر و قدردانی:

حمد و سپاس خدای متعال را که به من فرصت اندوختن توشه‌ای هر چند مختصر از دریای وسیع معرفت و دانش را بخشید.

به اتمام رساندن این تحقیق را مدیون مساعدت‌های افرادی هستم که با اهداء صمیمانه‌ترین سپاس‌ها، به حکم ادب مراتب قدردانی خود را ابراز میدارم.

از جناب آقای دکتر ابوالفضل مشکینی، استاد راهنمای عزیزم که با کمال تواضع و گشاده‌رویی همیشه از رهنمودهای علمی و اخلاقی ایشان نه فقط در مراحل تدوین این رساله، بلکه در طول این دوره از تحصیلاتم بهره‌مند شده‌ام نهایت سپاسگذاری و امتنان را دارم.

از جناب آقای دکتر مهدی پورطاهری که با صرف اوقات گرانبه‌ای خود و ارائه رهنمودهای علمی و ارزنده‌اش، بطور پیوسته مشاوره مراحل مختلف تدوین این اثر را بر دوش کشیدند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از دوستان عزیزی که هر کدام با وجودشان، کلامشان و حمایت‌هایشان این دوره را برایم خاطره‌انگیز و جاودانه ساختند؛ آقایان سهراب مؤذن، مهدی اعظم‌نبوی و اکبر خلج و خانم‌ها فرزانه احمدی، اکرم قاسمی، نفیسه فضلی، شهربانو موسوی و فریوش نامداری سپاسگذاری می‌نمایم.

همچنین از خانواده خود که همواره در طول دوران تحصیل مشوق و حامی من بوده‌اند نهایت تشکر را دارم و آرزوی سلامتی ایشان را از درگاه خداوند متعال خواهانم.

با آرزوی توفیق و سربلندی روزافزون برای این عزیزان

مصطفی نوروزی

چکیده

در دهه‌های اخیر موضوع کیفیت محیط شهری به یک بحث تخصصی و عمومی در جامعه تبدیل شده است. مفاهیم کیفیت زندگی و کیفیت محیط که در واقع کنشی علیه توسعه یک بعدی اقتصادی در سطح ملی و توسعه صرفاً کالبدی در مقیاس شهری است، تلاشی در جهت دستیابی به معیارهای کیفی در عرصه برنامه‌ریزی شهری است. در این میان بحث کیفیت در محیط‌های سکونتی خاص همچون بافت‌های فرسوده شهری به واسطه برخورداری این سکونت‌گاه‌ها از ویژگی‌هایی همچون سطح بالای تراکم جمعیتی و ساختمانی و تمرکز در محیطی بعضاً فاقد ارتباطی ارگانیک با ساختار شهر، دارای حساسیت و پیچیدگی مضاعفی نسبت به سایر بافت‌های شهری است. پژوهش حاضر با هدف سنجش کیفیت محیط در بافت‌های فرسوده شهری و ارائه راهکارهای مناسب جهت ارتقاء شرایط کیفی این مناطق می‌باشد. بر همین اساس، سعی شده که با شناخت مفهوم کیفیت محیط و بررسی ادبیات مربوطه، رویکردها و تجربیات جهانی، شاخص‌ها و معیارهای تأثیرگذار بر میزان کیفیت این‌گونه بافت‌ها شناسایی گردد. شاخص‌های مورد سنجش در این تحقیق با نگاه ذهنی به کیفیت محیط شهری که محصول ادراک فردی و رضایت شهروندان از محیط زندگی خود می‌باشد، در شش شاخص رضایت از واحد سکونت، رضایت از امنیت محیط، رضایت از دسترسی به خدمات عمومی، رضایت از بهداشت محیط، رضایت از حمل و نقل و ارتباطات و نهایتاً سرزندگی ساکنین طبقه‌بندی شده است. محدوده مورد مطالعه، محله آبکوه واقع در منطقه یک کلانشهر مشهد است که دارای بافتی با هسته روستایی، ارگانیک و بسیار متراکم بوده که در مسیر تحول و دگرگونی خود به بافتی فرسوده تبدیل شده است. پژوهش حاضر از نظر هدف از نوع کاربردی و توسعه‌ای و به لحاظ روش انجام تحقیق، توصیفی و تحلیلی می‌باشد. واحد تحلیل عمدتاً سرپرست خانوار و افراد بالای ۲۰ سال می‌باشند. بر همین اساس، تعداد ۳۷۰ پرسشنامه تهیه و به روش نمونه‌گیری سیستماتیک توزیع گردید. در نهایت، اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه‌ها، با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای برای سنجش میزان رضایتمندی از شاخص‌های کیفیت محیط، آزمون کای اسکور برای تعیین رابطه معناداری میان متغیرهای فردی و شاخص‌های کیفیت محیط و همچنین از آزمون‌های تی-بی‌کندال و وی‌کرامر برای تعیین شدت و جهت همبستگی بین آنها در محیط نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میزان رضایتمندی از شاخص‌های کیفیت محیط در محدوده مورد مطالعه در سطح پایینی قرار دارد. همچنین مشخص گردید که رضایتمندی از کیفیت محیط بیشترین تأثیر خود را از سه متغیر سن، سطح تحصیلات و مدت زمان سکونت در محله پذیرفته است.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، کیفیت محیط، رضایتمندی، بافت‌های فرسوده

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۲	۱-۱ مقدمه
۲	۲-۱ بیان مسئله
۶	۳-۱ اهداف تحقیق
۶	۴-۱ سؤالات تحقیق
۶	۵-۱ فرضیات تحقیق
۷	۶-۱ پیشینه تحقیق
۱۱	۷-۱ ضرورت تحقیق
۱۱	۸-۱ روش تحقیق
۱۲	۹-۱ جنبه جدید و نوآوری
۱۳	۱۰-۱ مشکلات و موانع تحقیق
فصل دوم: مبانی نظری تحقیق	
۱۵	۱-۲ مقدمه
۱۵	۲-۲ مفهوم کیفیت
۱۶	۳-۲ کیفیت زندگی
۱۹	۱-۳-۲ خاستگاه و ریشه تاریخی کیفیت زندگی
۲۲	۲-۳-۲ قلمرو و چارچوب کیفیت زندگی
۲۵	۳-۳-۲ شاخص‌ها و معیارهای کیفیت زندگی
۲۹	۴-۳-۲ رویکردهای سنجش کیفیت زندگی
۳۲	۴-۲ رضایتمندی
۳۳	۵-۲ استاندارد زندگی
۳۴	۶-۲ کیفیت زندگی و رویکرد جغرافیایی

۳۵ توسعه پایدار و کیفیت زندگی	۷-۲
۳۷ برنامه‌ریزی شهری و کیفیت زندگی	۸-۲
۳۹ رویکردهای نظری به کیفیت زندگی	۹-۲
۳۹ رویکرد عاملیت‌گرا	۱-۹-۲
۴۰ رویکرد مطلوبیت‌گرایی	۱-۱-۹-۲
۴۱ رویکرد ارزش‌های عام	۲-۱-۹-۲
۴۱ رویکردهای نیازمحور	۳-۱-۹-۲
۴۲ رویکرد نیازهای اساسی	۱-۳-۱-۹-۲
۴۲ رویکرد توسعه انسانی	۲-۳-۱-۹-۲
۴۳ رویکرد نیازهای انسانی	۳-۳-۱-۹-۲
۴۴ رویکرد قابلیت	۴-۱-۹-۲
۴۵ رویکردهای ساختارگرا	۲-۹-۲
۴۵ کیفیت فراگیر زندگی برگر- اشمیت و نول	۱-۲-۹-۲
۴۶ کیفیت فراگیر اجتماعی	۲-۲-۹-۲
۴۷ مفهوم محیط	۱۰-۲
۴۸ کیفیت محیط	۱۱-۲
۴۹ کیفیت محیط شهری	۱۲-۲
۵۳ حساسیت کیفیت محیط در فرایند برنامه‌ریزی شهری	۱-۱۲-۲
۵۴ رضایتمندی سکونتی	۱۳-۲
۵۸ ادراک محیطی	۱۴-۲
۵۹ اسلام و کیفیت محیط شهری	۱۵-۲
۶۱ دیدگاه‌های سنجش کیفیت محیط	۱۶-۲
۶۱ دیدگاه سیاست‌گذاران	۱-۱۶-۲
۶۲ دیدگاه روان‌شناختی- ادراکی	۲-۱۶-۲
۶۳ روش تحقیق تجربی ساکنین	۳-۱۶-۲
۶۴ بافت‌های فرسوده	۱۷-۲

۶۴ بافت‌های شهری	۱-۱۷-۲
۶۴ فرسایش و فرسودگی	۲-۱۷-۲
۶۵ بافت‌های فرسوده شهری	۳-۱۷-۲
۶۶ طرح‌های بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده	۴-۱۷-۲
۶۷ کیفیت محیط و بافت‌های فرسوده	۵-۱۷-۲
۶۹ مصادیق و نمونه‌های سنجش کیفیت محیط در جهان	۱۸-۲
۶۹ نمونه تایپه	۱-۱۸-۲
۷۱ نمونه رم	۲-۱۸-۲
۷۳ جمع‌بندی و ارائه مدل مفهومی	۱۹-۲

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۷۶ مقدمه	۱-۳
۷۶ رویه و فرایند تحقیق	۲-۳
۷۸ روش انجام تحقیق	۳-۳
۷۸ روش گردآوری اطلاعات	۴-۳
۷۹ جامعه آماری و تعیین حجم نمونه	۵-۳
۸۰ روش نمونه‌گیری	۶-۳
۸۰ روایی و پایایی پرسشنامه	۷-۳
۸۱ شاخص‌ها و گویه‌های تحقیق	۸-۳
۸۲ رضایتمندی سکونتی	۱-۸-۳
۸۲ امنیت محیط	۲-۸-۳
۸۳ بهداشت محیط	۳-۸-۳
۸۳ دسترسی به خدمات عمومی	۴-۸-۳
۸۴ حمل و نقل و ارتباطات	۵-۸-۳
۸۵ سرزندگی	۶-۸-۳
۸۷ روش تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات	۹-۳

فصل چهارم: شناخت عرصه پژوهش

۹۱	مقدمه	۱-۴
۹۱	شهر مشهد	۲-۴
۹۴	منطقه ۱ شهرداری مشهد	۳-۴
۹۶	روند توسعه تاریخی محله آبکوه	۴-۴
۹۹	نظام کالبدی	۵-۴
۹۹	دانه‌بندی قطعات	۱-۵-۴
۹۹	توده‌گذاری و ارتفاع ساختمان	۲-۵-۴
۱۰۰	کیفیت و قدمت ابنیه	۳-۵-۴
۱۰۲	تراکم ساختمانی	۴-۵-۴
۱۰۳	نظام عملکرد و فعالیت	۶-۴
۱۰۵	نظام فضایی- ادراکی	۷-۴
۱۰۶	نظام اجتماعی	۸-۴
۱۰۸	مالکیت اراضی	۹-۴
۱۰۹	نظام زیرساخت‌ها	۱۰-۴
۱۱۱	نظام حرکت و دسترسی	۱۱-۴
۱۱۳	نظام زیست محیطی	۱۲-۴
فصل پنجم: تحلیل یافته‌ها			
۱۱۵	مقدمه	۱-۵
۱۱۵	آمار توصیفی حجم نمونه	۲-۵
۱۱۶	توزیع سنی	۱-۲-۵
۱۱۷	توزیه جنسی	۲-۲-۵
۱۱۷	وضعیت تأهل	۳-۲-۵
۱۱۸	سطح تحصیلات	۴-۲-۵
۱۱۹	سطح درآمد	۵-۲-۵
۱۲۰	بعد خانوار	۶-۲-۵
۱۲۰	وضعیت اشتغال	۷-۲-۵

۱۲۱	نوع مالکیت	۸-۲-۵
۱۲۲	مدت سکونت	۹-۲-۵
۱۲۳	عمر واحد سکونت	۱۰-۲-۵
۱۲۳	مساحت واحد سکونت	۱۱-۲-۵
۱۲۴	تعداد اتاق	۱۲-۲-۵
۱۲۵	متوسط ماهیانه اجاره‌بها	۱۳-۲-۵
۱۲۵	متوسط ماهیانه هزینه‌های جاری محل سکونت	۱۴-۲-۵
۱۲۶	متوسط ماهیانه هزینه تعمیر و نگهداری واحد سکونت	۱۵-۲-۵
۱۲۷	فرم و شکل سکونت	۱۶-۲-۵
۱۲۸	موقعیت واحد سکونت	۱۷-۲-۵
۱۲۹	آمار توصیفی شاخص‌های تحقیق	۳-۵
۱۲۹	کیفیت واحد سکونت	۱-۳-۵
۱۳۰	امنیت محیط	۲-۳-۵
۱۳۰	بهداشت محیط	۳-۳-۵
۱۳۱	سرزندگی	۴-۳-۵
۱۳۲	دسترسی به خدمات عمومی	۵-۳-۵
۱۳۲	حمل و نقل و ارتباطات	۶-۳-۵
۱۳۳	آمار استنباطی	۴-۵
۱۳۳	آزمون فرضیه اول	۱-۴-۵
۱۳۶	آزمون فرضیه دوم	۲-۴-۵

فصل ششم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۵۲	مقدمه	۱-۶
۱۵۲	یافته‌های تحقیق	۲-۶
۱۵۶	پیشنهادات و ارائه راهکار	۳-۶
۱۵۸	پیشنهاد‌های مطالعات آینده	۴-۶
۱۵۹	فهرست منابع	

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۸	جدول (۱-۲): مفهوم کیفیت زندگی از دیدگاه محققان مختلف
۲۳	جدول (۲-۲): قلمروهای کیفیت زندگی
۲۶	جدول (۳-۲): شاخص‌های کیفیت زندگی در یوتا
۲۷	جدول (۴-۲): شاخص‌های سنجش کیفیت زندگی در شهر پورتو
۲۸	جدول (۵-۲): شاخص‌ها و معیارهای کیفیت زندگی
۴۶	جدول (۷-۲): کیفیت زندگی و تغییر اجتماعی در دو سطح فردی و اجتماعی
۴۹	جدول (۸-۲): تعاریف مختلف کیفیت محیط
۵۷	جدول (۹-۲): شاخص‌های رضایتمندی سکونتی
۷۰	جدول (۱۰-۲): شاخص‌های مورد استفاده در تحقیق شهر تایپه
۷۲	جدول (۱۱-۲): شاخص‌های سنجش کیفیت محیط در محلات مسکونی شهر رم
۷۹	جدول (۱-۳): رابطه t با درصد احتمال گفتار
۸۵	جدول (۲-۳): شاخص‌ها و گویه‌های مورد استفاده در تحقیق حاضر
۹۳	جدول (۱-۴): میزان رشد سالانه جمعیت شهر مشهد در دوره ۱۳۳۵-۱۳۸۵
۹۴	جدول (۲-۴): مشخصات عمومی مناطق شهرداری مشهد
۹۵	جدول (۳-۴): مشخصات جمعیتی نواحی سه‌گانه شهرداری منطقه یک مشهد
۱۰۰	جدول (۴-۴): تعداد طبقات ساختمان‌ها
۱۰۰	جدول (۵-۴): طبقه‌بندی سازه
۱۰۱	جدول (۶-۴): طبقه‌بندی کیفیت ابنیه
۱۰۱	جدول (۷-۴): طبقه‌بندی قدمت ابنیه
۱۰۴	جدول (۸-۴): مساحت کاربری‌ها و سطح خدمات رسانی (متر مربع)
۱۰۹	جدول (۸-۴): نوع مالکیت اراضی و ابنیه

- جدول (۹-۴): معیارهای کیفیت پیاده‌راه‌ها در محله آبکوه ۱۱۲
- جدول (۱-۵): توزیع فراوانی سن پاسخگویان ۱۱۶
- جدول (۲-۵): توزیع فراوان جنسیت پاسخگویان ۱۱۷
- جدول (۳-۵): توزیع فراوانی وضعیت تأهل پاسخگویان ۱۱۷
- جدول (۴-۵): توزیع فراوانی وضعیت تأهل پاسخگویان ۱۱۸
- جدول (۵-۵): توزیع فراوانی سطح درآمد پاسخگویان ۱۱۹
- جدول (۶-۵): توزیع فراوانی بعد خانوار پاسخگویان ۱۲۰
- جدول (۷-۵): توزیع فراوانی وضعیت اشتغال پاسخگویان ۱۲۱
- جدول (۸-۵): توزیع فراوانی نوع مالکیت پاسخگویان ۱۲۲
- جدول (۹-۵): توزیع فراوانی مدت سکونت پاسخگویان ۱۲۲
- جدول (۱۰-۵): توزیع فراوانی مدت زمان سکونت پاسخگویان در محله ۱۲۳
- جدول (۱۱-۵): توزیع فراوانی مساحت واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۴
- جدول (۱۲-۵): توزیع فراوانی تعداد اتاق‌های واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۴
- جدول (۱۳-۵): توزیع فراوانی متوسط ماهیانه اجاره‌بهاء ۱۲۵
- جدول (۱۴-۵): توزیع فراوانی متوسط ماهیانه هزینه‌های جاری محل سکونت ۱۲۶
- جدول (۱۵-۵): توزیع فراوانی متوسط ماهیانه هزینه نگهداری واحد سکونت ۱۲۶
- جدول (۱۶-۵): توزیع فراوانی فرم و شکل سکونت پاسخگویان ۱۲۷
- جدول (۱۷-۵): توزیع فراوانی موقعیت واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۸
- جدول (۱۸-۵): نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای شاخص‌های کیفیت محیط ۱۳۴
- جدول (۱۹-۵): نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای میانگین شاخص‌های کیفیت محیط ۱۳۵
- جدول (۲۰-۵): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر سن ۱۳۷
- جدول (۲۱-۵): نتایج آزمون تای-بی‌کندال برای متغیر سن ۱۳۸
- جدول (۲۲-۵): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر بعد خانوار ۱۳۹
- جدول (۲۳-۵): نتایج آزمون تای-بی‌کندال برای متغیر بعد خانوار ۱۳۹
- جدول (۲۴-۵): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر سطح درآمد ۱۴۰
- جدول (۲۵-۵): نتایج آزمون تای-بی‌کندال برای متغیر سطح درآمد ۱۴۱

- جدول (۵-۲۶): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر سطح تحصیلات ۱۴۲
- جدول (۵-۲۷): نتایج آزمون تای-بی کندال برای متغیر سطح تحصیلات ۱۴۲
- جدول (۵-۲۸): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر مدت زمان سکونت در محله ۱۴۳
- جدول (۵-۲۹): نتایج آزمون تای-بی کندال برای متغیر مدت زمان سکونت در محله ۱۴۴
- جدول (۵-۳۰): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر جنسیت ۱۴۵
- جدول (۵-۳۱): نتایج آزمون وی کرامر برای متغیر جنسیت ۱۴۵
- جدول (۵-۳۲): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر وضعیت تأهل ۱۴۶
- جدول (۵-۳۳): نتایج آزمون وی کرامر برای متغیر وضعیت تأهل ۱۴۷
- جدول (۵-۳۴): نتایج آزمون کای اسکوئر برای متغیر وضعیت اشتغال ۱۴۸
- جدول (۵-۳۵): نتایج آزمون وی کرامر برای متغیر وضعیت اشتغال ۱۴۸
- جدول (۶-۱): میانگین شاخص‌های کیفیت محیط ۱۵۴
- جدول (۶-۲): رابطه بین متغیرهای اجتماعی و اقتصادی با شاخص‌های شش‌گانه کیفیت محیط ۱۵۵
- جدول (۶-۳): همبستگی بین متغیرهای اجتماعی و اقتصادی با شاخص‌های کیفیت محیط ۱۵۶

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار (۵-۱): توزیع سنی پاسخگویان	۱۱۶
نمودار (۵-۲): توزیع جنسیت پاسخگویان	۱۱۷
نمودار (۵-۳): وضعیت تأهل پاسخگویان	۱۱۷
نمودار (۵-۴): سطح تحصیلات پاسخگویان	۱۱۸
نمودار (۵-۵): سطح درآمد پاسخگویان	۱۱۹
نمودار (۵-۶): بعد خانوار پاسخگویان	۱۲۰
نمودار (۵-۷): وضعیت اشتغال پاسخگویان	۱۲۱
نمودار (۵-۸): نوع مالکیت پاسخگویان	۱۲۲
نمودار (۵-۹): مدت زمان سکونت پاسخگویان در محله	۱۲۲

- نمودار(۵-۱۰): عمر واحد سکونت پاسخگویان در محله ۱۲۳
- نمودار(۵-۱۱): مساحت واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۳
- نمودار(۵-۱۲): تعداد اتاق‌های واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۴
- نمودار(۵-۱۳): متوسط ماهیانه اجاره‌بها ۱۲۵
- نمودار(۵-۱۴): هزینه‌های جاری محل سکونت ۱۲۶
- نمودار(۵-۱۵): متوسط ماهیانه هزینه نگهداری ۱۲۶
- نمودار(۵-۱۶): فرم و شکل سکونت پاسخگویان ۱۲۷
- نمودار(۵-۱۷): موقعیت واحد سکونت پاسخگویان ۱۲۸
- نمودار(۵-۱۸): میانگین رضایتمندی از گویه‌های واحد سکونت ۱۲۹
- نمودار(۵-۱۹): میانگین رضایتمندی از گویه‌های امنیت محیط ۱۳۰
- نمودار(۵-۲۰): میانگین رضایتمندی از گویه‌های بهداشت محیط ۱۳۱
- نمودار(۵-۲۱): میانگین گویه‌های سرزندگی ۱۳۱
- نمودار(۵-۲۱): میانگین گویه‌های دسترسی و برخورداری از خدمات عمومی ۱۳۲
- نمودار(۵-۲۲): میانگین گویه‌های حمل و نقل و ارتباطات ۱۳۳

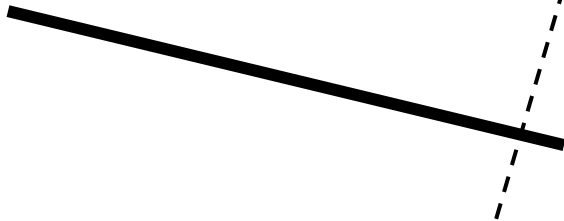
فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۲۳	شکل(۲-۱): کیفیت زندگی بعنوان ترکیبی از مؤلفه‌های رضایت در قلمروهای مختلف زندگی
۲۴	شکل(۲-۲): طرح عناصر پایه کیفیت زندگی
۳۰	شکل(۲-۳): ماتریس ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی
۳۱	شکل(۲-۴): چارچوب مفهومی کیفیت زندگی با استفاده از ترکیب شاخصهای عینی و ذهنی
۳۳	شکل(۲-۵): مدل نشان دهنده ارتباط بین رضایتمندی از زندگی و ابعاد رضایتمندی
۳۶	شکل(۲-۶): کیفیت زندگی و ابعاد توسعه پایدار
۴۴	شکل(۲-۷): بازسازی رویکرد قابلیت‌سن در زمینه کیفیت زندگی
۵۱	شکل(۲-۸): چارچوب نمایش دهنده ارتباط میان محیط و کیفیت زندگی
۵۵	شکل(۲-۹): عوامل مؤثر بر رضایتمندی سکونتی

- شکل (۲-۱۰): مدل نمایش دهنده ارتباط میان قلمرو رضایتمندی سکونتی و کیفیت زندگی ۵۶
- شکل (۲-۱۱): الگوی مفهومی تحقیق ۷۴
- شکل (۳-۱): فرایند انجام تحقیق ۷۷
- شکل (۴-۱): نقشه مناطق ۱۳ گانه شهر مشهد ۹۵
- شکل (۴-۲): نقشه موقعیت محله آبکوه در منطقه یک ۹۶
- شکل (۴-۳): روند توسعه تاریخی محله آبکوه ۹۷
- شکل (۴-۴): نقشه سیر تکاملی رشد شهر مشهد در دوره‌های مختلف زمانی ۹۸
- شکل (۴-۵): بافت جدید پیرامون محله آبکوه ۹۸
- شکل (۴-۶): نمایی از کیفیت واحدهای مسکونی ۱۰۲
- شکل (۴-۷): نقشه کیفیت ابنیه ۱۰۲
- شکل (۴-۸): نقشه کاربریهای موجود ۱۰۳
- شکل (۴-۹): زمین‌های خالی و قطعات مخروبه از علل مهم عدم امنیت محیطی ۱۰۷
- شکل (۴-۱۰): مسجد به عنوان پایگاه اصلی اجتماعات محلی ۱۰۸
- شکل (۴-۱۱): مقایسه مورفولوژی بافت آبکوه با پیرامون ۱۱۰
- شکل (۴-۱۲): عبور شبکه برق از حریم ساختمان و دفع نامناسب آبهای سطحی ۱۱۱
- شکل (۴-۱۳): انواع راههای موجود در محدوده مورد مطالعه ۱۱۲

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

تبیین دقیق موضوع و طرح ابعاد حاکم بر آن را می‌توان مهم‌ترین گام یک پژوهش دانست. در واقع کلیات طرح پژوهش هسته اصلی پژوهش و نمایی کلی از فرایند انجام پژوهش می‌باشد. در فصل حاضر پس از بیان مسئله و طرح اهداف، سؤالات و فرضیات پژوهش، پیشینه مطالعاتی موضوع مورد مطالعه توصیف می‌شود. در ادامه با بیان قلمرو تحقیق و ضرورت انجام آن، به بیان روش و مراحل انجام پژوهش خواهیم پرداخت. سپس جنبه جدید بودن و نوآوری آن و در پایان نیز اصلی‌ترین مشکلات فراروی این پژوهش ذکر خواهند شد.

۱-۲- بیان مسئله

شروع انقلاب صنعتی و رشد افسار گسیخته شهرها، ادامه روند مداوم افزایش جمعیت جهانی، مسئله آلودگی‌های محیطی، به خطر افتادن سلامت انسان‌ها و تردید در تأمین نیازهای نسل آینده موجب گشته تا مشکلات عدیده‌ای در جهت اداره شهرها در جهان بوجود آید. این در حالی است که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ در حدود ۷۰ درصد جمعیت جهان ساکن شهرها خواهند بود. این مهم در کشورهای در حال توسعه نمود بیشتری پیدا می‌کند، چنانکه رشد شتابان شهرنشینی و شهرگرایی در این کشورها و به دنبال آن رشد مسائل اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و فرهنگی در شهرها همچون حاشیه نشینی، ترافیک، آلودگی هوا، مسکن نامناسب، کمبود سرانه‌ها، فقر اقتصادی و بسیاری از فاکتورهای دیگر، اداره این شهرها را با مشکلات جدی روبرو کرده و آن را پیچیده‌تر ساخته است. این مسائل سبب شد تا برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران، توسعه پایدار و همه جانبه را با تأکید بر اهداف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و ... جایگزین توسعه صرفاً کمی و اقتصادی کنند.

از مهم‌ترین جریان‌های فکری معاصر در ارتباط با این تحول می‌توان بر رواج مفاهیم کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی، عدالت اجتماعی و ... اشاره کرد که نفوذ تأثیرگذاری آنها همچنان رو به افزایش است (مهدیزاده، ۱۳۸۲):